

Kantelpunten en veranderingen ...

... in de wetgeving en rechtspraak in Nederland ...

... inzake pedofilie en pedoseksualiteit

Meer vrijheid, morele paniek, en nu ...?

Dr. Frans E. J. Gieles, februari 2021

Besef eerst ...

... dat pedofilie en pedoseksualiteit niet hetzelfde zijn.

- Pedofilie is een gevoel, verlangen, voorkeur, oriëntatie, die geen wet kan verbieden.
- Pedoseksualiteit is een daad; hierover kan en heeft de samenleving afspraken en wetten gemaakt.

In dit artikel wil ik enkele kantelpunten en de daarop volgende veranderingen bespreken, zoals die zich in de laatste tien decennia in Nederland hebben voorgedaan.

1968

De seksuele revolutie heft een periode van relatieve seksuele vrijheid ingeluid, althans voor een deel van de samenleving. In de jaren '70 en '80 kwamen er allerlei groepen op die meer seksuele vrijheid voor iedereen bepleitten, alsook de acceptatie van pedofilie als bestaand feit.

In **1970** stelde de Minister van Justitie de "Commissie Melai" in, voluit geheten de "Adviescommissie Zedelijkheidswetgeving". De commissie bracht drie rapporten uit en in 1980 haar eindrapport. Een van haar voorstellen was de bepaling dat seks met minderjarigen tussen 12 en 16 jaar alleen vervolgd zou worden als er aangifte was gedaan door de jongere, diens ouders, voogd of de Raad voor de Kinderbescherming.

De NVSH publiceerde in **1978** haar rapport "Leeftijdsgrenzen in de zedelijkheidswetgeving - Bescherming of bedreiging?". De NVSH stelde hierin dat aparte zedenwetgeving niet nodig is, omdat andere wetten zaken als geweld enzovoorts al verboden. Als de wetgever dan toch aparte zedelijkheidswetgeving wilde hebben, dan zullen de belangen van de minderjarigen voorop moeten staan. Bescherm hen tegen (dreiging met) geweld en misbruik van gezag, maar de wetgever zou zich niet moeten bemoeien met de contacten die zij zelf gewild en positief gewaardeerd hebben.

In **1979** ondertekenden juristen, humanisten, de radiopastor Alje Klamer en de NVSH een petitie die vroeg om de in 1978 voorgestelde ideeën tot beleid te maken. Deze petitie was ondertekend door rond de 60 organisaties inclusief 5 politieke partijen, en door vele individuen, onder wie advocaten, criminologen, onderwijzers en ouders.

In 1982 werd de Vereniging Martijn opgericht, bedoeld om pedofilie bespreekbaar en wellicht ook aanvaardbaar te maken.

Bekende namen waren die van senator Edward Brongersma, psycholoog Dr. Frits Bernard, onderzoeker Theo Sandfort en de genoemde pastor Alje Klamer.

In deze periode ontstond er een relatieve vrijheid voor mensen met een pedofiele voorkeur, maar ook voor (groot)ouders en leerkrachten die hun kinderen wilden knuffelen en troosten, dus ook voor de kinderen en jongeren zelf.

Morele paniek

Dit begrip wordt ook wel “zedenangst” genoemd. Het kwam op ten tijde dat er in Oude Pekela ‘pedoseksuele clowns’ de kinderen zouden ontvoeren naar (niet bestaande) locaties (1987). Vergelijkbaar was de ophef rond het kinderdagverblijf “De Bolderkar” in ... waar tal van ouders en leerkrachten van kindermisbruik verdacht werden – en er later niets aan de hand bleek. Paniek dus (1988).

Morele paniek begint doorgaans met een ernstig gevonden incident.

- De eerste reactie is: overdrijving van incident tot een gevaarlijke ontwikkeling, die dan een naam of label krijgt, in deze gevallen “pedofielen” als erg gevaarlijke mensen.
- De tweede reactie is het instellen van tal van regels en wetten die Het Gevaar moesten indammen.
- In de derde fase ebt de paniek weg naar de achtergrond.

1984

Nederland kreeg bezoek van een Amerikaans congreslid, Mv Densen-Gerber (als ik mij de naam goed herinner), om de regering te spreken over de kwalijke reputatie van ons land, in het bijzonder Amsterdam, als een nieuw ‘Sodom en Gomorra’, vooral door de daar volop aanwezige kinderpornografie. Hier zien we de fase van overdrijving: het feit dat sommige mensen sommige plaatjes graag bekeken, werd uitvergroot tot een nieuw ‘Sodom en Gomorra’.

De regering beloofde hier paal en perk aan te gaan stellen.

Dit bracht een discussie op gang, ook twijfels over de seksuele vrijheden, vooral die aangaande kinderen en pornografie. Een erg ijverige politiechef in Amsterdam begon er maar meteen mee die plaatjes op te sporen, maar vooral natuurlijk degenen die er graag naar keken, en wie weet dat die allemaal nog meer met kinderen uitgespookt hadden. Het klimaat veranderde, werd minder tolerant: “Bestrijd het leed dat kinderporno heet”.

Ook in 1984 publiceerden de Bestuurscommissie Wetgeving NVIH-COC en de Landelijke Werkgroep Jeugdemancipatie van de NVSH de nota “Zeden en straffen” met een pleidooi voor ontwikkelingskansen, meer autonomie en keuzevrijheid voor de jongeren, met het motto “Bescherming waar nodig en keuzevrijheid waar mogelijk”.

1991

In dit jaar nam de Kamer een wet aan die het advies van de Commissie Melai in zoverre volgde dat seks met jongeren onder de 16 jaar verboden bleef, maar dat er voor jongeren tussen 12 en 16 jaar alleen vervolgd zou worden als er aangifte was gedaan. De Kamer nam ook het besluit om deze verandering na enige jaren te evalueren.

Deze evaluatie werd opgedragen aan het Verweij-Jonker Instituut, dat in 1994 een eerste notitie uitbracht met enkele geconstateerde problemen. De minister vroeg het instituut om deze nader te onderzoeken. In 1998 publiceerde het instituut een omvangrijk eindrapport met conclusie en advies. Zie hier verderop.

1995

In dit jaar organiseerde de VN een speciale Conventie over de rechten van het kind, in het bijzonder het recht op bescherming, in het bijzonder tegen seksuele exploitatie en kinderpornografie.

In hetzelfde jaar veranderden regering en Kamer de wetgeving over kinderpornografie. Niet alleen productie en verspreiding waren verboden, nu ook het "in voorraad hebben". Deze term verwijst naar handel in dit product, maar niet veel later werd dit "het bezit" ervan.

In 1996 werden België en Nederland opgeschrikt door de misdrijven van Marc Dutroux, het commercieel uitbuiten en in kelders laten verhongeren van kinderen. De terechte morele paniek hierover hechtte er echter ook een label aan: "pedofilie". Maar Dutroux hield niet van kinderen, hij hield van geld. 'Pedofielen' werden nu gezien als 'net als Dutroux' en menig jong mens die pedofiele gevoelens bij zichzelf ontdekte, vroeg zich eenzaam en angstig af "Ik zal toch geen Dutroux zijn of worden?" De morele paniek had zijn werk gedaan. Het wachten was op de fase van de maatregelen.

In Stockholm vond nog hetzelfde jaar al een congres plaats tegen de commerciële uitbuiting van kinderen.

In 1998 verscheen het omvangrijke eindrapport van het Verweij-Jonker Instituut: "Het functioneren van het klachtvereiste in de zedelijkheidswetgeving". In weerwil van het gerapporteerde feit dat de jongeren zelf hun verworven vrijheid niet wilden verliezen, was het advies om het klachtvereiste te schrappen. Het motief was vooral dat jongeren in de jeugdprostitutie gezegd hadden geen klacht in te willen of kunnen dienen uit angst voor hun klanten of degenen die hen aan het werk zetten. "De jeugd moet tegen zichzelf beschermd worden" zei de minister hier later over.

In 1999 stuurde het Kabinet een nota naar de Kamer: "Het bestrijden van seksueel misbruik en seksueel geweld tegen kinderen".

2000

Een jaar later verschenen de voorstellen voor meer en strengere regels in de vorm van een Nationaal Actieplan om seksueel misbruik van kinderen te bestrijden.

Het plan was om

- het klachtvereiste in te trekken,
- de leeftijd voor pornografische afbeeldingen te verhogen van 16 naar 18 jaar,
- virtuele beelden ook illegaal te verklaren,
- strengere normen (“bezit” - “Hij die *een* afbeelding in *bezit* heeft...”) en straffen voor kinderpornografie, en
- vervolging voor vermeend seksueel misbruik van kinderen, ook al is er geen aangifte van gedaan.

Ook in 2000 publiceerde de NVSH weer een notitie: “Kinderen, jongeren en seksualiteit: veiligheid, vrijheid, vorming” en organiseerde een symposium “Jongerenseks en zedenwetten”. Analisten vertelden het symposium dat er een nieuwe periode is gestart, een periode van polarisatie en zondebokvorming: ‘De pedofiel’ als ‘een monster als Dutroux’.

De NVSH uitte forse kritiek op het Nationale Actieplan, vooreerst op de veel te brede of het ontbreken van definities van de voornaamste begrippen (‘kind’, ‘seksualiteit’) en de zwakke argumentatie voor meer en strengere wetgeving, bijvoorbeeld op grond van cijfers en conclusies uit onderzoek dat het cruciale onderscheid tussen daders en niet-daders niet maakt. Ook de gegeven cijfers over recidive zijn sterk overdreven of eenvoudigweg niet waar. Niet *elke* seksuele ervaring in de kindertijd is per definitie levenslang schadelijk; het zijn niet altijd negatief beleefde ervaringen, ze kunnen ook neutraal en zelfs positief beleefd zijn (of ambivalent, voeg ik daar dan aan toe - FG).

De zedenwetten zijn, Aldus de NVSH, niet nodig omdat geweld, misleiding en misbruik in andere wetten al verboden zijn; bovendien is niet elke seksuele of erotische handeling per definitie gewelddadig. De NVSH twijfelt eraan of dit soort wetten wel echt meer veiligheid geven. Betere manieren daartoe zijn seksuele vorming, hulp bij zelfontwikkeling, seksuele autonomie en keuzevrijheid voor iedereen, ook voor de jeugd, voor wie “bescherming waar nodig en keuzevrijheid waar mogelijk” de norm zou moeten zijn. Zo ook: “Kinderseks met een volwassene kan OK zijn, volwassen seks met een kind is verkeerd”.

Maak ook onderscheid tussen seksuele verlangens en seksuele daden.

Zie ook het verschil tussen ‘seksualiteit’

- in de kindertijd (spel en het lichaam ontdekken),
- in de puberteit (intimiteit en seksualiteit ontdekken en ermee experimenteren) en
- in de adolescentie en de (jong-)volwassenheid (paarvorming).

Helaas had de NVSH notitie geen invloed op de wetgeving.

In **2001** volgde een wetsvoorstel in de geest van het Nationale Actieplan, welk wetsvoorstel in **2002** door de Kamer werd aangenomen.

2007 – 2010

In **2007** vond er een congres plaats in Lanzarote, in **2010** gevolgd door het Verdrag van Lanzarote, genaamd “Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik”.

Hierin is “seksueel misbruik” gedefinieerd als *elke* seksuele handeling met een kind onder de hiervoor toegestane leeftijd. Het kind is dan “slachtoffer”. “Kind” is gedefinieerd als “elke persoon onder de leeftijd van achttien jaar”.

- Art. 5.3:
Misbruik moet verboden zijn en de misbruiker dient te worden uitgesloten in beroepen “waarbij men regelmatig in aanraking komt met kinderen”.
Gewaarborgd moet zijn dat “de kandidaten voor deze beroepen nooit zijn veroordeeld wegens seksuele uitbuiting of seksueel misbruik van kinderen.”
- Art. 8.2
eist wettelijk verbod op “de verspreiding van materiaal waarin de overeenkomstig dit Verdrag strafbaar gestelde feiten worden gepromoot”.
(Zie het verbod op de Vereniging Martijn hier verderop.)
- Art. 12.1
eist, kort gezegd, maatregelen die waarborgen dat werkers met kinderen melding maken van “elke situatie van een kind ten aanzien waarvan zij redelijke gronden hebben om aan te nemen dat het slachtoffer is van seksuele uitbuiting of seksueel misbruik”.
- Art. 20.1 voegt aan het begrip ‘kinderpornografie’ toe:
het zich verwerven ervan (1.d), het in bezit hebben ervan (1.f) en het zich toegang verschaffen tot (1.f)
- Art. 20.2
beschrijft kinderpornografie als “elk materiaal dat een visuele weergave behelst van een kind dat betrokken is bij werkelijke *of gesimuleerde* expliciete seksuele gedragingen of van elke afbeelding van de geslachtsorganen van een kind voor primair seksuele doeleinden”.
- Art. 20.3
maakt het dan weer mogelijk om een uitzondering te maken voor “materiaal dat uitsluitend bestaat uit gesimuleerde weergaven of realistische afbeeldingen van een niet-bestaand kind”.

In **2010** werd Nederland geschokt door een nieuw ernstig incident: de misdrijven tegen jonge kinderen van Robert M. als medewerker in de kinderopvang of als oppasser in gezinnen. Morele paniek dus. Hierop volgden *dus* strenge bepalingen over de ‘verklaring omtrent het Gedrag’ (VOG) – en een uittocht van mannen in de kinderopvang.

2012 – 2014

De Vereniging Martijn, opgestart in 1982, werd in 2012 eerst verboden, in hoger beroep weer toegestaan, maar bij de cassatie bij de Hoge Raad weer verboden in 2014. In de motivatie hiervan speelde het Verdrag van Lanzarote een rol, kort gezegd 'We moeten wel, want we hebben dit verdrag getekend'.

In 2016 paste het College van Procureurs-Generaal (lees: de minister) de definitie van kinderpornografie aan aan de bepalingen van het Verdrag van Lanzarote:

- "bezit" en "zich toegang verschaffen" werd toegevoegd, evenals
- "kinderen in erotische poses",
- "materiaal dat niet evident strafbaar is, maar waarvoor wel kinderen zijn geëxploiteerd",
- "een afbeelding van een (kennelijk) minderjarige die (schijnbaar) betrokken is bij een seksuele gedraging" (bij "kennelijk" en "schijnbaar" hoeft dus niets bewezen te worden),
- "een onnatuurlijke pose",
- "in een onnatuurlijke (bijvoorbeeld studio-)omgeving",
- "niet bij de leeftijd of ... huiselijke situatie passende ... strakke of (deels) onthullende ... kleding of attributen ... of make up",
- "nadruk op de geslachtsdelen", evenals
- "... gebaren, zoals een halfgeopende mond, 'zwoel' kijken, handen onder de kleding, ... het zuigen op of likken aan een vinger ... enzovoorts.
- Ook strafbaar is een "minder expliciete afbeelding die weliswaar niet een gedraging van expliciet seksuele aard ... toont, maar die gelet op de wijze waarop zij tot stand is gekomen ... strekt tot het opwekken van seksuele prikkeling".
- Verdacht is ook "materiaal dat voortgekomen is uit (hobbymatige) modelfotografie van minderjarigen of als "kunstuitingen" of "naturistisch" wordt bestempeld."

De instemming van het kind doet niet ter zake.

Recidive moet actief voorkomen worden door, ook in de 'lichtere' gevallen, behandeling op te leggen, ook als er geen vonnis is.

De politie krijgt beduidend meer rechten tot huiszoeking en het in beslag nemen van computers van verdachten en afbeeldingen die niet illegaal zijn, maar "waaruit andere (seksuele) voorkeuren naar voren komen", of die "een goed beeld kunnen geven van het (internet)gedrag van de verdachte, zijn voorkeuren of intenties ..." Ook "materiaal waarmee in de toekomst kinderpornografische afbeeldingen zouden kunnen worden samengesteld, zoals zoals ... schoolfoto's ... of (heimelijk) gemaakte foto's van kinderen in zwembaden of speeltuinen".

Je kunt je afvragen welk kind hier nu mee wordt beschermd ... of er nu gezocht wordt naar plaatjes of naar kijkers ... Misschien mogen we ook de vraag stellen waarom mensen hieraan verslaafd kunnen raken, zeggen niet zonder te kunnen ... Lastig vraagje ... FG.

Het doel van dit alles is, uiteraard, bescherming van minderjarigen, maar ook het bestrijden van “de subcultuur die seksueel misbruik van minderjarigen bevordert of als normaal en acceptabel probeert voor te stellen”. (Lees: de vereniging Martijn en de PNVD).

2020: De PNVD

De politieke “Partij voor Naastenliefde, vrijheid en Diversiteit” is opgericht in 2006 door enkele leden van de nu voormalige Vereniging Martijn. De partij hief zichzelf op in 2010 bij gebrek aan steunverklaringen, geld en stemmen.

Een alternatief was het in 2020 opstarten van een e-mail lijst voor ‘pro [seksueel] contact’, voor ieder toegankelijk met een schuilnaam, *dus* ook bezocht door het publiek, journalisten en rechercheurs. Er volgde een aangifte vanuit de bevolking, dus een onderzoek naar ‘het voortzetten van de werking van de verboden Vereniging Martijn’, gevolgd door huiszoeken en arrestaties.

De PNVD richtte zichzelf opnieuw op in augustus 2020. Niet dat zij voldoende stemmen verwachtten om in de Kamer te komen, maar omdat in Nederland een politieke partij meer recht van spreken heeft dan een stichting of vereniging, ook voor zoiets als het afschaffen van het koningschap. Het programma bepleit vergaande vrijheden van meningsuiting en (seksuele) handelingen voor iedereen, zonder leeftijdsgrenzen.

De publieke reactie was furieus. Facebookpagina’s met vele volgers, demonstraties, allemaal tegen de PNVD.

Er kwamen meer anti-pedo-groepen op. Jongeren benaderden mannen zogenaamd als een jong tienermeisje dat wel seks wilde op een af te spreken plek. Wie daarheen ging, wachtte een doorgaans agressieve confrontatie in 250 incidenten in 2020, waarbij er ook een dode viel.

Het OM en de politie reageerde met “Stop hiermee!” en ging niet op ‘de pedo’s’ jagen, maar op ‘de pedojagers’, van wie er intussen al enkelen veroordeeld zijn. Sindsdien houdt men zich stil.

Zou hier het spreekwoord ‘De wal keert het schip’ van toepassing zijn?
Of, in termen van de morele paniek, de fase van langzaam uitdoven begonnen zijn?

2021: Twee tegenstrijdige tendensen

De ene tendens is hierboven beschreven: sterke anti-pedo-gevoelens in een deel van de samenleving, deels gevoed door complottheorieën zoals die van QAnon, die gewag maakt van ‘satanische pedofielen die kinderbloed drinken en een geheime wereldregering (willen) vormen’. Er ontstaat polarisatie, niet zo erg als in het UK en de VS met hun twee politieke partijen, maar toch wel een beetje in Nederland met zijn 89 politieke partijen.

De heroprichting van de PNVD bracht een probleem met zich mee: nu ging 'het publiek' denken dat *alle* 'pedofielen deze mate van vrije seks met kinderen willen. Dit is verre van waar.

Er is ook een andere trend gaande.

Gaandeweg wordt het cruciale onderscheid gezien tussen pedofilie (gevoel) en pedoseksualiteit (daad). Professionele hulpverleners, onderzoekers en zelfs de populaire pers erkennen dit onderscheid nu.

Intussen hebben 'de pedofielen' in de afgelopen jaren een nieuwe ethische code aangenomen: 'Geen seks met kinderen; willen we niet, doen we niet'. De website *Virtuous Pedophiles* heeft honderden leden en aanhangers van de 'no contact' code, heel wat meer dus dan de weinige aanhangers van het tegendeel zoals de PNVD dit propageert (zonder dwang of geweld enz. uiteraard).

Onderzoekers en schrijvers van overzichten van onderzoek, de *overviews*, erkennen nu dat veel onderzoek dat in het verleden verricht is bijna uitsluitend (veroordeelde) *daders* onderzoekt en hun pedoseksuele daden beschrijft, en daarmee dus juist niet de 'pedofielen' die geen dader zijn en dit ook niet willen zijn. Het onderzoek naar deze mensen wordt nu verricht, hierbij geholpen door de mogelijkheid om vis het Internet anoniem vragenlijsten te beantwoorden.

De professionele hulpverleners zijn hun methodiek aan het veranderen. Gaandeweg, geleidelijk aan, zien zij hun *cliënten* niet meer als *patiënten* met een stoornis, maar als personen die zoeken naar een manier om anders en beter te gaan leven en wat gelukkiger te worden.

Dit model heet het *Good Lives Model (and Self-Regulation Model)*, ofwel het "Beter leven (en zelf-regulatie model)". Dit als vervanging van het 'terugval-preventie-model' waarin de *patiënt* (ziek, afwijkend, gestoord) *tegenover* de therapeut (gezond, normaal) zit en niet de persoon maar Het Delict centraal staat. Dit model blijkt niet te werken. In het nieuwe model zijn beiden *personen* die *samen* op zoek zijn naar een beter leven dat in overeenstemming is met de waarden, doelen en wensen van de cliënt.

Hier verschijnt dan niet 'een Dutroux' of 'een 'Robert M.', maar een NOMAP, een *Non Offending Minor Attracted Person*. Moge deze welkom zijn in de samenleving, niet als 'een gestoorde criminele patiënt' maar als een persoon met een wat van de meerderheid verschillende seksuele oriëntatie, dus wellicht met een sociaal probleem, die niet gevaarlijk is omdat deze zijn of haar zelfdiscipline alias zelfregulatie inzet om zijn of haar impulsen te beheersen, net zoals elke seksuele oriëntatie dit vraagt van elke persoon in de samenleving.

Bronnen en 'Lees Meer'

Zedenangst. Het verhaal van Oude Pekela, door Benjamin Rossen, Swets & Zeitlinger, Amsterdam 1989

De Bolderkarren - Wie trekken die karren? Tegenwicht Opiniestuk # 53, 5 juni 2009
< https://www.tegenwicht.org/53_bolderkarren/53_de_bolderkarren.htm >

Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
< https://wetten.overheid.nl/BWBV0004127/2010-07-01#Verdrag_2 >

Jeugdseks onder vuur - Nederland morrelt aan seksuele zelfbepaling - Marc van Bijsterveldt - Koinos Magazine # 26, 2000-02
< <http://www.koinosmag.com/text/26zeden1.html> >

Een politiek debat dat de NVSH aangaat - NVSH Studiemiddag 15 april 2000
< https://www.jorisoost.nl/lees/politiek/een_politiek_debat.htm >

Over recidive gesproken ..., Frans Gieles, 1999
< https://www.jorisoost.nl/lees/onderzoek/recidive_nl.htm >

Recidive: mythe en cijfers - Frans Gieles in VN, 2004
< https://www.jorisoost.nl/lees/onderzoek/recidive_vn.htm >

Recidive - enkele cijfers. Kamervragen en antwoord, 16 maart 2004
< <https://www.jorisoost.nl/lees/onderzoek/recidive.htm> >

OM: Aanwijzing Kinderpornografie:
< <https://www.om.nl/onderwerpen/beleidsregels/aanwijzingen/jeugd---gezin---zedes/aanwijzing-kinderpornografie-2016a005> >

Deviants and Dissidents: Children's Sexuality and the Limits of Liberation.
A Dissertation to the Faculty of the Graduate School of the University of Minnesota.
By N'Jai-An Elizabeth Patters, 2010.
< <https://www.ipce.info/library/book/deviants-and-dissidents> >,
especially
< <https://www.ipce.info/library/book/deviants-and-dissidents/chapter-4-text-b-panics> >.

Go Dutch - A Practice Sample - Youth and Sexuality in the Netherlands. Frans E J Gieles, PhD, the Netherlands
< https://www.ipce.info/newsletters/e_27/go_dutch.htm >

Early Childhood Sex Education - How Do Dutch Parents Educate Their Young Children About Sex, Sexuality, and Pedophilia? Thesis - Sarah Davies, Nov 01 2007
< <https://www.ipce.info/library/thesis/early-childhood-sex-education> >.

Sex education: why the British should go Dutch - The Times UK - Thomson, Alice
< <https://www.ipce.info/library/journal-article/sex-education-why-british-should-go-> >

When You Change the Gender, Reality Changes Too. From *Paidika, The Journal of Paedophilia*, Issue 8, Special Women's Issue. By Marjan Sax and Sjuul Deckwitz
< https://www.ipce.info/library_2/files/sax_frame.htm >

Moral panics and the social construction of deviant behavior: a theory and application to the case of ritual child abuse. *Sociological Perspectives* Fall/1998. By Victor, Jeffrey S.
< https://www.ipce.info/library_2/files/victor_98.htm >

Ipce Magazine: Sexually active children:
< https://www.ipce.info/library_3/mag/im_04.htm >

Ipce Magazine: Sexually active youth:
< https://www.ipce.info/library_3/mag/im_05.htm >

Non-offending Pedophiles - *Current Sexual Health Reports*, 2016. By James M. Cantor & Ian V. McPaul.
< <https://www.ipce.info/library/journal-article/non-offending-pedophiles> >

Being Sexually Attracted to Minors - *Journal of Sex & Marital Therapy*; Jun 22 2015 – by Houtepen, Jenny A. B. M., Sijtsema Jelle J., & Bogaerts Stefan.
< <https://www.jorisoost.nl/lees/onderzoek/houtepen.htm> >
< <https://www.ipce.info/library/journal-article/being-sexually-attracted-minors> >

'Maar meneer, u bent een dader!' – Narratieve dwang als vorm van gedragsaanpassing – Frans E J Gieles, 2006
< <http://www.helping-people.info/Treatment/sot/dader.htm> >

Pedophilia and Sexual Offending against Children - Theory, Assessment, and Intervention - Second Edition by Michael C. Seto, 2018
< <https://www.ipce.info/library/book/pedophilia-and-sexual-offending-against-child-8> >
Scroll to *Relaps Prevention and Good Lives Model*.

Het *Good Lives Model* als start van de behandeling van zedendelinquenten. Een praktische toepassing. Sabine Noom, Jan Willem van den Berg. *Tijdschrift voor seksuologie*, 43-1; mei 2019
< https://www.jorisoost.nl/lees/hulpverlening/good_lives_model.html >

Applying the Good Lives and Self-Regulation Models to Sex Offender Treatment: A Practical Guide for Clinicians, by Pamela M. Yates, David Prescott & Tony Ward; Safer Society Press, Brandon, Vermont, 2010.

Mijn Positief Levensplan – Jan Willem van den Berg, Sabine Noom & Maaike van den Bremer – De Forensische Zorgspecialisten, Utrecht 2015

< https://www.researchgate.net/publication/319464958_Mijn_positief_levensplan_Trainershandleiding >

< https://www.researchgate.net/publication/319465123_Mijn_positief_levensplan_Werkboek >

Is pedofilie erfelijk? Frans Gieles. Febr 2010

< https://www.jorisoost.nl/lees/onderzoek/neuro_erfelijk.html >

Dit artikel verwijst naar “Een korte samenvatting met gebruikmaking van citaten” van:

The Neurobiology and Psychology of Pedophilia: Recent Advances and Challenges; Frontiers in Human Neuroscience; 2015(9), 344, Jun 24 2015. By Tenbergen, Gilian, Wittfoth Matthias, Frieling Helge, Ponseti Jorge, Walter Martin, Walter Henrik, et al.

< <https://www.ipce.info/library/journal-article/neurobiology-and-psychology-pedophil> >